

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Biedrošanās brīvība Vidusjūras reģiona partnervalstīs"

(2008/C 211/20)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2007. gada 17. janvārī saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu nolēma izstrādāt atzinumu par tematu

"Biedrošanās brīvība Vidusjūras reģiona partnervalstīs".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ārējo attiecību specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2008. gada 22. februārī. Ziņotājs — *Moreno Preciado* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 444. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 22. un 23. aprīlī (22. aprīļa sēdē), ar 99 balsīm par un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Biedrošanās brīvības ievērošana ir skaidri minēta kā vienas no to valdību saistībām, kas 1995. gada novembrī parakstīja Barselonas deklarāciju, ar kuru tika izveidota Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu partnerība.

Asociācijas nolīgumos, ko ES ir parakstījusi ar katru no Vidusjūras reģiona partnervalstīm (VRP⁽¹⁾), ir klauzula, kas nosaka, ka "demokrātijas principu un pamattiesību ievērošana ir viens no asociācijas nolīgumu pamatelementiem".

Rīcības plānos, ko Eiropas Savienība pašreiz paraksta ar VRP saskaņā ar 2004. gadā ieviesto Eiropas kaimiņattiecību politiku, arī ir minēta "laba pārvaldība, cilvēktiesību un pamatbrīvību veicināšana".

1.2 Biedrošanās brīvība VRP valstīs tomēr nav reāli nodrošināta (lai gan dažādās pakāpēs) un pilsoniskās sabiedrības attīstību kavē politiski un administratīvi šķēršļi — no aizlieguma dibināt apvienības līdz apvienību darbības pārtraukšanai vai aizliegšanai.

Likumīgi atzītu apvienību normāla darbība arī ir traucēta, jo īpaši nopietni šķēršļi ir iestāžu noteiktie ierobežojumi vai aizliegumi attiecībā uz piekļuvi finansiālajam atbalstam starptautiskās sadarbības ietvaros.

1.3 Sociālo grupu izveide dažādos pilsoniskās sabiedrības sektoros (darba devēji, darba ņēmēji, lauksaimnieki, sociālā ekonomika, sievietes, jaunieši, patērētāji) ir Vidusjūras reģiona partnervalstu demokratizācijas procesa nepieciešams priekšnosacījums. Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu partnerība, kas, pamatojoties uz ES un Vidusjūras reģiona valstu asociācijas nolīgumiem, ir sekmīga tautsaimniecības jomā, jāpapildina, iekļaujot arī sociālo un demokrātijas dimensiju, un šā mērķa sasniegšanai nepieciešama organizētas pilsoniskās sabiedrības līdzdalība.

1.4 Dažādos līmeņos organizētām arodbiedrībām politiskā vara liek šķēršļus, kas mazina darba ņēmēju pārstāvju aizsar-

dzību, viņiem izmantojot savas tiesības, tostarp, tiesības rīkot streikus.

1.5 Jāatzīmē, ka darba devēju un darba ņēmēju apvienību trūkums norāda uz dialoga un sabiedriskās apspriešanās nepietiekamību. Divpusējā vai trīspusējā dialoga nepietiekamība ir izteiktāka Vidējos Austrumos nekā Magreba valstīs.

1.6 EESK aicina Eiropas Komisiju nodrošināt, lai tiktu ievērotas demokrātijai veicinošās saistības atbilstīgi Eiropas un Vidusjūras reģiona partnervalstu asociācijas nolīgumiem un kaimiņattiecību politikas rīcības plāniem, un norādīt attiecīgajām valdībām, ka apvienību darbību var administratīvi izbeigt vai apturēt vienīgi taisnīga tiesas procesa ceļā.

1.7 Tāpat EESK aicina Komisiju saņemt no VRP valdībām garantijas, ka apvienību vadītājiem un locekļiem netiks liegta brīvība pildīt viņu likumīgos pienākumus apvienībās.

1.8 EESK aicina Eiropas Komisiju, lai stratēģiskie dokumenti par katru valsti, kuros nosaka Kopienas sadarbības pamatprincipus rīcības plānu ietvaros, tiktu izstrādāti, ņemot vērā to, cik lielā mērā partnervalstu valdības ievēro biedrošanās brīvību un cilvēktiesības.

Minētās prasības pamatojums atrodams arī Kopienas 2005.–2010. gada rīcības plāna Vidusjūras reģionam 1. punktā (politiskā biedrošanās un drošība), jo tajā kā būtiski mērķi ir minēta iedzīvotāju līdzdalības veicināšana: sieviešu līdzdalības palielināšana, vārda un biedrošanās brīvības nodrošināšana, pilsoniskās sabiedrības lomas sekmēšana, starptautisko konvenciju īstenošana.

1.9 EESK aicina Eiropas Komisiju pieprasīt, lai VRP nodrošinātu pilsoniskās sabiedrības līdzdalību asociācijas nolīgumu un rīcības plānu izpildes uzraudzībā.

1.10 EESK ierosinās, lai Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu Parlamentārā asambleja, kurā EESK ir novērotāja, norādītu partnervalstu parlamentiem uz nepieciešamību pārstrādāt jebkādas tiesību normas, kas kavē biedrošanās brīvību.

(¹) Maroku, Alžīriju, Tunisiju, Ēģipti, Jordāniju, Izraēlu, Palestīniešu Teritorijām, Palestīniešu pašpārvaldi, Libānu, Siriju, Turciju, Maurītāniju un Albāniju (Maurītānija un Albānija Barselonas procesā piedalās kopš 2007. gada decembra).

1.11 EESK (sadarbībā ar *EUROMED* sociālās ekonomikas, darba devēju, arodbiedrību un citiem tīkliem) varēs regulāri izstrādāt detalizētus ziņojumus par biedrošanās brīvības un cilvēktiesību ievērošanu katrā Vidusjūras reģiona partnervalstī un nosūtīt tos Eiropas Komisijai un Eiropas Parlamentam. Šo atzinumu apspriedīs nākamajā Ekonomikas un sociālo lietu padomju un tām līdzīgu iestāžu augstākā līmeņa sanāksmē, kas notiks 2008. gadā Marokā un kurā paustos viedokļus un iegūto informāciju izmantos darbā pēc atzinuma izstrādes.

1.12 EESK arī turpmāk atbalstīs Vidusjūras reģiona partnervalstu pilsoniskās sabiedrības oficiālo konsultatīvo struktūru (Ekonomikas un sociālo lietu padomju vai tām līdzīgu mehānismu) izveidi, jau pastāvošo iestāžu aktīvu darbību Libānā un Jordānijā un ierosinās, lai minēto iestāžu sastāvā iekļautu dažādu sabiedrības grupu pārstāvības organizācijas, kā arī piešķirtu resursus, kas nepieciešami to neatkarīgai un efektīvai darbībai.

1.13 EESK atkārtoti norāda uz nepieciešamību nostiprināt sieviešu lomu sabiedrībā, galvenokārt veicināt viņu līdzdalību dažādās partnervalstu organizācijās atbilstoši atzinumā "Sieviešu uzņēmējdarbības veicināšana Eiropas un Vidusjūras reģiona valstīs" ⁽²⁾ paustajiem svarīgajiem ieteikumiem.

Šajā sakarā EESK uzsver, ka svarīga nozīme ir arī Eiropas un Vidusjūras reģiona partnervalstu ministru konferences secinājumiem ⁽³⁾, tajos atbalstot lielāku sieviešu līdzdalību un pārstāvību amatos, kuros tiek pieņemti tautsaimnieciskas nozīmes lēmumi, galvenokārt darba devēju apvienībās, arodbiedrībās un citās sociāli ekonomiskās struktūrās.

1.14 EESK atbalstīs darba devēju organizāciju (*UMCE*) un arodbiedrību (arodbiedrību forums) tikšanās, dialogu un to attīstību, kā arī citu *EUROMED* reģiona pilsoniskās sabiedrības organizāciju un tīklu, piemēram, Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu sociālās ekonomikas tīkla (*ESMED*) un sieviešu organizāciju attīstību.

2. Biedrošanās brīvības pamati, lai sasniegtu Barcelonas procesā paredzētos demokrātijas veicināšanas mērķus

2.1 Šī atzinuma nepieciešamību nosaka trūkumi, uz kuriem norādīts Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu un valdību vadītāju pirmā samita (2005. gada novembrī) secinājumos par pilsoniskās sabiedrības lomu, kā arī pēdējo Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu Ekonomikas un sociālo lietu padomju un tām līdzīgu iestāžu sammitu noslēguma deklarācijās (Ammānā 2005. gada novembrī, Ļubjanā 2006. gada novembrī, Atēnās 2007. gada oktobrī). Šā pašiniciatīvas atzinuma mērķis ir veicināt apvienošanās tiesību pilnīgu izmantošanu partnervalstīs Vidusjūras reģiona dienvidu daļā.

2.2 Barcelonas deklarāciju parakstījušās valstis cita starpā uzņēmas šādas saistības:

⁽²⁾ REX/233 — CESE 1004/2007.

⁽³⁾ Stambula, 2006. gada 14. un 15. decembrī.

— rīkoties saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas hartu un Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, kā arī pildīt citus starptautiskajās tiesībās noteiktos pienākumus, jo īpaši tos, kas izriet no reģionālajiem un starptautiskajiem instrumentiem, kuros tās piedalās;

— savā politiskajā sistēmā veidot tiesisku un demokrātisku valsti, vienlaikus atzīstot katras valsts tiesības brīvi izvēlēties un veidot savu politisko, tautsaimniecisko, juridisko, sociālo un kultūras sistēmu;

— ievērot cilvēktiesības un pamatbrīvības un nodrošināt efektīvu un likumīgu minēto tiesību un brīvību izmantošanu, tostarp vārda brīvību, biedrošanās brīvību miermīlīgos nolūkos un domas, apziņas un reliģijas brīvību gan individuāli, gan kopā ar citiem vienas grupas locekļiem, novēršot jebkuru diskrimināciju rases, tautības, valodas, reliģijas vai dzimuma dēļ.

2.3 Barselonā 2005. gadā notikušajā Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu un valdību vadītāju pirmajā augstākā līmeņa sanāksmē, ko organizēja, lai izvērtētu paveikto *EUROMED* procesa pirmajos desmit gados, kopumā tika dots pozitīvs novērtējums, jo tika konstatēts progress saistībā ar 1995. gada deklarāciju un tas, ka ir izveidoti jauni nosacījumi pilsoniskās sabiedrības nozīmes attīstībai. Demokrātijas un cilvēktiesību ievērošana tomēr joprojām izraisīja nopietnas bažas, un tas tika pausts arī minētajā sanāksmē.

2.4 Tādēļ 2005. gada augstākā līmeņa sanāksmes dalībnieki apņēmās paplašināt politisko plurālismu un sekmēt iedzīvotāju, galvenokārt sieviešu un jauniešu līdzdalību, veicinot konkurētspējīgus politiskos pamatnosacījumus, tostarp nodrošinot taisnīgas un brīvas vēlēšanas, kā arī sekmējot decentralizāciju un labāku valsts pārvaldi.

2.5 Eiropas Komisija no savas puses netieši atzina nepietiekamo progresu cilvēktiesību jomā, paziņojumā Padomei un Parlamentam ⁽⁴⁾ cilvēktiesības iekļaujot kā vienu no trim prioritārajiem jautājumiem attiecībā uz Vidusjūras reģionu, kā arī paredzot Eiropas Savienības un partnervalstu ciešāku sadarbību; turklāt tā galvenokārt uzsvēra mērķi "veicināt cilvēktiesības un demokrātiju" EESK piekrīt Komisijas viedoklim un uzskata, ka ir būtiski uzsākt un nostiprināt demokrātijas veicināšanas norises VRP.

2.6 Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas (*UNDP*) 2004. gada ziņojumā ⁽⁵⁾ viens no svarīgākajiem ieteikumiem ir pakāpeniska pāreja uz labāk pārstāvētu pārvaldību, un pārejas kuras pirmajā posmā būtu "jāļauj izpausties pilsoniskās sabiedrības spēkam un jānodrošina trīs pamatbrīvību, t.i., domas, vārda un biedrošanās brīvības izmantošana".

⁽⁴⁾ Komisijas 2005. gada 12. aprīļa paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam "Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu partnerības desmitā gadadiena — Darba programma nākamajam piecu gadu uzdevumu izpildei", COM(2005) 139 galīgā redakcija.

⁽⁵⁾ Ziņojums par tautas attīstību arābu valstīs, *PNUD* (2005. gada aprīlī).

Šajā sakarā un, lai Vidusjūras reģiona partnervalstīs atvieglotu sieviešu līdzdalību visās sabiedrības dzīves jomās, ir būtiski svarīgi izdarīt izmaiņas tiesību aktos, un jo īpaši likumos par "personas statusu", kas sievietēm ļautu brīvi pieņemt lēmumus, izmantojot pamatbrīvības.

2.7 Ekonomikas un sociālo lietu padomju un tām līdzīgu iestāžu divās pēdējās augstākā līmeņa sanāksmēs tika aplūkoti ar šī paša iniciatīvas atzinuma galveno tematu saistīti aspekti.

2.8 Ļubļanā 2006. gadā notikušajā sanāksmē tika atkārtoti norādīts uz nepieciešamību stiprināt valdību un nevalstisko dalībnieku, jo īpaši sieviešu un jauniešu apvienību un sociāli profesionālo organizāciju dialogu un sadarbību EUROMED reģionā. Šajā sakarā noslēguma deklarācijā Padomes prezidentvalstij Slovēnijai (2008. gada pirmais pusgads) tika ierosināts organizēt trīspusēju konferenci par sociālā dialoga norisi.

2.9 Ekonomikas un sociālo lietu padomju un tām līdzīgu iestāžu neseno notikušās austākā līmeņa sanāksmes (2007. gada 15. un 16. oktobrī Atēnās) noslēguma deklarācijā tika iekļauti vairāki svarīgi punkti: a) prasība, lai pilsoniskā sabiedrība varētu regulāri piedalīties valsts rīcības plānu izstrādes un izpildes pārraudzībā, piedāvājot ESP (un līdzīgu iestāžu) palīdzību; b) aicinājums nodrošināt resursus, atbalstu un atzīšanu ESP, lai tās varētu neatkarīgi paust savu viedokli, un aicinājums ESP paust apņemšanos sadarboties ar pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, kas nav to locekļi; c) 12. punktā skaidri formulēta prasība ievērot biedrošanās brīvību, lai atvieglotu pilsoniskās sabiedrības dialogu.

3. Stāvoklis saistībā ar biedrošanās brīvību Vidusjūras reģiona partnervalstīs

3.1 Drošība un miera nodrošināšana ir būtiski svarīga, lai veidotu labvēlīgu vidi demokrātijas procesa attīstībai vairumā Vidusjūras reģiona partnervalstu.

Dramatiskais stāvoklis Palestīnā, karš Irākā, ekstrēmisma un terorisma draudu pieaugums ļoti nelabvēlīgi ietekmējis brīvību attīstības iespējas. Dažas valdības izmantojušas ārējo risku un apdraudējumu, lai attaisnotu kavēšanos demokrātisku reformu īstenošanā. Dažās valstīs minētās stāvokļa rezultātā ir ierobežota individuālā brīvība un apvienošanās tiesības.

3.2 Cilvēktiesību izmantošanas nodrošināšana neapšaubāmi ir būtisks nosacījums, lai sasniegtu izvirzītos demokratizācijas mērķus. Biedrošanās brīvība, kā arī apvienību dibināšana un veicināšana ir dažādu grupu interesēs, un ir izšķirošs faktors Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu partnerības attīstībā, jo īpaši pilsoniskās sabiedrības un tās dažādo grupu līdzdalības nodrošināšanai šajā partnerībā.

3.3 Atkārtoti jāuzsver, ka tiesības uz biedrošanās brīvību ietver tiesības iestāties grupās, apvienībās un dažādās sabied-

rībās, vai tām pievienoties, tās dibināt un izstāties no tām. Nepieciešams, lai valsts neiejauktos to apvienību dibināšanā un darbībā, kas darbojas saskaņā ar likumu. Turklāt jānodrošina valsts atbalsts tādas vides veidošanā un saglabāšanā, kas veicina apvienošanās tiesību izmantošanu.

3.4 Apvienošanās tiesības nevar nošķirt no citām civiltiesībām un politiskajām brīvībām, piemēram, vārda un domas brīvības, tiesībām brīvi pārvietoties vai patvēruma tiesībām. Turklāt pilsoniskās sabiedrības atrašanās veicinās plurālistiskāku politisku sistēmu izveidi un to konsolidāciju.

3.5 Vairākumā VRP ir vērojamas pretrunas starptautiskajiem nolīgumiem (kas nodrošina tiesības uz biedrošanās brīvību), kurus parakstījušas to valdības, un valstu tiesību aktiem un starp abām minētajām tiesību sistēmām to reālu piemērošanu. Izņemot dažas valstis, apvienību dibināšana un darbība ir pakļauta dažādiem ierobežojumiem nolūkā vai ar aizbildinājumu saglabāt valsts vienotību un drošību.

3.6 Kā aizbildinājumu izmantojot kontroles nepieciešamību, ar likumu tiek ierobežotas (un dažkārt pat noliegtas) tiesības rīkot streikus, demonstrācijas, pulcēties vai dibināt apvienības. Spēcīga izpildvaras centralizācija, kas ir partnervalstu politiskās sistēmas vispārēja raksturiezīme, izpaužas pārmērīgā apvienību uzraudzībā.

3.7 Tolerance, uzraudzība vai represijas ir trīs (dažkārt kombinētas) pieejas, kuras vara izmanto attiecībā ar apvienībām. Dažās valstīs biedrošanās brīvības līmenis ir pieņemams, tā ir ierobežota tikai atsevišķos gadījumos un selektīvi, citās valstīs neatkarīgu apvienību darbība ir atļauta, taču pakļauta administratīvai un finanšu kontrolei; ir valstis, kurās ir atļautas vienīgi apvienības, kas atbalsta valdību.

3.8 Iejaukšanās un kontrole negatīvi ietekmē apvienības dažādos to darbības posmos: sākot ar to dibināšanu, līdz to likvidācijai. Ja apvienību dibināšana ir selektīva vai arī ja vara lemj par to dibināšanu pēc saviem ieskatiem, attiecīgajās apvienībās bieži vien ir valdībai tuvu stāvošas personas un parasti tajās pastāv korupcija. Ja apvienības var likvidēt patvaļīgi, tās darbojas piesardzīgi un neizmanto visu savu potenciālu.

3.9 Dažādu iemeslu dēļ īpaši tiek uzraudzīti trīs apvienību veidi. Pirmkārt, tās ir islāma fundamentālistu apvienības, lai novērstu radikālu politisko islāmismu, kas dažās valstīs ir kļuvis par likumīgas vai pagrīdes opozīcijas galveno virzītājspēku. Otrkārt, apvienības, kas aizstāv cilvēktiesības, jo arī tās dažkārt ir tuvas alternatīviem politiskiem grupējumiem. Visbeidzot ir arodbiedrības, jo dažkārt tās ir masu organizācijas, kas var apšaubīt valsts sociālo un ekonomikas politiku un kurām ir ciešas saites ar starptautiskajām organizācijām un iestādēm.

3.10 Neraugoties uz minētajiem ierobežojumiem, jānorāda, ka attiecībā uz apvienošanās tiesībām brīvību līmenis partnervalstīs ir atšķirīgs. Daudzās valstīs, pat ja ar grūtībām, ir iespējams izveidot neatkarīgas darba ņēmēju, pašnodarbināto, darba devēju, sieviešu, jauniešu, lauksaimnieku u.c. organizācijas.

4. Nozīmīgāko apvienību raksturojums un stāvoklis Vidusjūras reģiona partnervalstīs

4.1 Parastās darba ņēmēju, lauksaimnieku, uzņēmēju, sociālās ekonomikas un citas organizācijas ir visās partnervalstīs, neraugoties uz to, ka tās ir samērā vājas un ka pastāv jau minētie ierobežojumi.

4.2 Cits apvienību veids ir labdarības un sociālās palīdzības apvienības, kas strādā ar mazturīgajiem iedzīvotājiem un sniedz galvenokārt pakalpojumus kopienas, reģionālā, cilts vai ģimenes līmenī vai saistībā ar reliģiju. Dažos gadījumos minētās apvienības ir kļuvušas par labi organizētiem sociāliem dienestiem.

4.3 Deviņdesmitajos gados tika izveidotas tādas kultūras un vides apvienības, kas vēlējas ne tikai kompensēt trūkumus valsts darbībā, bet arī iesaistīties sabiedriskajās un valsts lietās, izvirzot ierosinājumus un mudinot uz rīcību. Bieži administratīvās un politiskās struktūras neuzticas šīm jaunajām apvienībām un kavē to darbību.

4.4 Citas nozīmīgas apvienības risina jautājumus saistībā ar cilvēktiesībām, sieviešu tiesībām, minoritāšu aizsardzību un demokrātijas attīstību kopumā.

4.5 Jautājums par strādājošo situāciju un darba attiecībām Vidusjūras reģiona partnervalstīs tika plaši aplūkots pēdējā Ekonomikas un sociālo lietu padomju augstākā līmeņa sanāsmē, proti, Kopējā ziņojumā, ar kuru iepazīstināja Spānijas ESP. Daži no tajā paustajiem viedokļiem ir ietverti turpmākajos četros punktos.

4.6 Arodbiedrību brīvības princips ir iekļauts VRP konstitūcijās. Pēdējos gados ir vērojams progress galveno ILO sociālās jomas konvenciju ratificēšanā. Tās tomēr netiek tik pat sekmīgi transponētas valstu tiesību aktos. ILO Arodbiedrību brīvības komiteja, kas ir atbildīga par arodbiedrību un uzņēmumu organizāciju iesniegto sūdzību izskatīšanu saistībā ar arodbiedrību brīvības pārkāpumiem, ir saņēmusi daudzas sūdzības no VRP, visvairāk attiecībā uz Maroku un Turciju⁽⁶⁾.

4.7 Dažādās valstīs pastāv dažādi arodbiedrību veidi. Dažās valstīs ir tikai viena obligāta arodbiedrība (monopols), citās — brīvprātīga arodbiedrība (vienīgā arodbiedrība), turklāt vēl citās

⁽⁶⁾ ES un Turcijas Apvienotajā konsultatīvajā komitejā pašlaik izskata jautājumu par arodbiedrību tiesībām Turcijā.

— daudzas arodbiedrību organizācijas. Arodbiedrību darbība parasti ir arī ļoti atkarīga no politiskajiem spēkiem.

4.8 Turklāt gan arodbiedrību, gan uzņēmēju organizāciju pārstāvība nav skaidri un labi noteikta tiesību aktos, kas politiskajai varai sniedz lielu rīcības brīvību.

4.9 Vairākums VRP arodbiedrību apvienību ir uzņemtas starptautiskajās arodbiedrību apvienībās un sadarbojas ar Eiropas arodbiedrībām *EUROMED* Arodbiedrību foruma ietvaros. Minētajā forumā ietilpst Eiropas Arodbiedrību konfederācija (*ETUC*), Starptautiskā arodbiedrību konfederācija (*ITUC*), Starptautiskā arābu valstu arodbiedrību konfederācija (*ICATU*) un Arābu Magreba valstu darba ņēmēju arodbiedrību savienība (*USTMA*). Viens no minēto organizāciju mērķiem ir veidot ciešāku Ziemeļu un Dienvidu sadarbību, kā arī aizsargāt un veicināt darba ņēmēju intereses Barselonas procesa ietvaros.

4.10 Uzņēmēju apvienības ir plaši izplatītas visās VRP, un parasti to pārstāvības funkcijas izpildei nav tik daudz ar likumu noteiktu politisku vai administratīvu ierobežojumu. Parasti tās ir nozaru darba devēju apvienības, taču vairākumā valstu pakāpeniski tiek dibinātas starpnozaru konfederācijas. Jāuzsver, ka Vidusjūras reģiona valstīs svarīga nozīme ir ne tikai uzņēmēju apvienībām, bet arī tirdzniecības palātām.

Darba devēju apvienībās ir vērojams lielāks plurālisms nekā arodbiedrībās. Visās VRP organizācijas var apvienoties vienā uzņēmēju konfederācijā, piemēram, Tunisijā *UTICA* (?) aptver visas tautsaimniecības nozares, izņemot lauksaimniecību, taču citās valstīs ir vairākas organizācijas, piemēram, Marokā ir trīs darba devēju apvienības⁽⁸⁾.

4.11 Vienpadsmit partnervalstu⁽⁹⁾ (un Maltas) uzņēmēju organizācijas veido Vidusjūras reģiona valstu uzņēmumu konfederāciju savienību (*UMCE*), kuras mītne atrodas Tunisijā. Viens no savienības mērķiem ir veidot oficiālu sociāli profesionālo organizāciju sadarbību un veicināt Eiropas un Vidusjūras reģiona brīvas tirdzniecības zonas izveidošanu.

4.12 Vidusjūras reģiona valstīs sociālās ekonomikas dažādie veidi (kooperatīvi, apdrošināšana, attīstības apvienības) nodarbina ļoti plašu iedzīvotāju loku un tiem ir izšķiroša nozīme ekonomikas izaugsmē un nodarbinātībā, jo īpaši MVU un mikrouzņēmumos, kā arī sociālo pakalpojumu sniegšanā.

4.13 Attiecībā uz apvienošanas sociālās ekonomikas nozarēs parasti nav politiska rakstura ierobežojumu, taču pastāv administratīvā kontrole, kas tika minēta attiecībā uz citām grupām. Šādi apvienību veidi ir jo īpaši izplatīti lauksaimniecības kooperatīvos Marokā, Palestīnā, Turcijā, Ēģiptē un Izraēlā.

(?) Tunisijas Rūpniecības, tirdzniecības un amatniecības savienība.

⁽⁸⁾ Marokas Lauksaimniecības apvienība, Vispārējā rūpniecības un tirdzniecības savienība, Marokas Vispārējā uzņēmumu konfederācija.

⁽⁹⁾ *CGEA* — Alžīrija, *OEB* — Kipra, *FEI* — Ēģipte, *MAI* — Izraēla, *JCI* — Jordānija, *ALI* — Libāna, *MFOI* — Malta, *CGEM* — Maroka, *PFI* — Palestīna, *FSSC* — *CCI* — Sīrija, *UTICA* — Tunisija, *TUSIAD* — *TISK* — Turcija.

4.14 Dažādas interešu grupas: sociālie un sociāli profesionālie partneri, vides organizācijas, ģimeņu un patērētāju, sociālās ekonomikas apvienības u.c. cenšas aktīvi iesaistīties partnerības un kaimiņattiecību politikas īstenošanā, kā tas ir uzsvērts EESK nesen pieņemtajā informatīvajā ziņojumā ⁽¹⁰⁾.

4.15 Madridē 2000. gadā tika izveidots Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu sociālās ekonomikas tīkls (*ESMED*), kurā pašlaik piedalās Francijas, Grieķijas, Itālijas, Portugāles, Spānijas, Marokas un Tunisijas organizācijas. *ESMED* ir sniedzis ieguldī-

jumu EESK un Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu partnerības iniciatīvās un forumos.

4.16 Nevalstiskajām organizācijām un citām sociālās palīdzības apvienībām, kas saskaras ar līdzīgām grūtībām kā citas jau minētās grupas, arī ir svarīga loma, jo īpaši cilvēktiesību aizsardzībā. To darbība ir ļoti uzskatāma arī Barselonas procesa mērķu īstenošanā. *EUROMED* nevalstiskajā platformā, kas tika izveidota 2005. gadā, ir vairāki tīkli un NVO, tostarp arī Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu Cilvēktiesību tīkls.

Briselē, 2008. gada 22. aprīlī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētājs

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ REX/223 — CESE 504/2007 "Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība vietējā līmenī Eiropas kaimiņattiecību politikas rīcības plānu īstenošanā un līdzsvarotas un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā".